

[Boligministeren.]

hvad det egentlig er, man vil opnå med det. Derfor tager jeg hr. Sigsgaards udtalelse til indtægt for, at vi i boligministeriet må få tilstrækkelig tid til at arbejde med disse ting, således at vi kan komme med en planreform, om hvilken vi mener, at den fuldt ud svarer til, hvad der er mest hensigtsmæssigt for vort samfund i en moderne udvikling. Jeg håber meget, at forslag om det kan fremsættes i løbet af næste folketings-samling. Vi er i fuld gang med løsning af denne opgave, men det er en meget stor og krævende opgave — det fremgår jo også af hr. Sigsgaards udtalelser.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om rigsretstiltale mod justitsminister Knud Thestrup [af Kjær Rasmussen og Sigsgaard].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XX) findes i tillæg A. sp. 1507, fremsættelsen i tidenden sp. 2298).

Forslaget sattes til forhandling.

Justitsministeren (Thestrup): Forslaget begrundes med, at jeg har givet folketinget vildledende oplysninger i spørgsmålet, om der bliver foretaget registrering af personer som følge af deres politiske virksomhed.

Spørgsmålet blev fra mange sider fremdraget under den langvarige debat, vi havde her i folketinget den 20. november 1969 i anledning af hr. Kjær Rasmussens forespørgsel til statsministeren. Også de spørgsmål, som nu endog skulle begrunde rigsretstiltale, var fremme, og såvel statsministeren som jeg kom med redegørelser

herom. VS stillede forslag til motiveret dagsorden, hvori det om registreringsspørgsmålet hed, at regeringens erklæring af 30. september 1968 om efterretningstjenesternes registrering på grundlag af politisk virksomhed på baggrund af justitsministerens seneste offentlige udtalelser måtte anses for vildledende. Forslaget findes i Folketingstidende 1969-70, sp. 1411. VS-forslaget fik ikke støtte fra noget andet parti, om end begrundelsen for de enkelte oppositionspartiers indstilling var forskellig. Under disse omstændigheder kan det foreliggende forslag til folketingsbeslutning kun give mig anledning til ganske få bemærkninger.

I pressemeddelelsen af 30. september 1968 meddelte regeringen, at man havde besluttet, at registrering af danske statsborgere ikke længere måtte finde sted alene på grundlag af lovlig politisk virksomhed. I bemærkningerne til det nu fremsatte forslag udtales, at denne erklæring er blevet opfattet derhen, at et menneskes politiske overbevisning ikke udgør noget tilstrækkeligt registreringsgrundlag. Jeg kan heroverfor kun bekræfte, at den anførte opfattelse af regeringserklæringen er rigtig.

Statsministeren udtalte under debatten den 20. november 1969 følgende — Folketingstidende 1969-70, sp. 1420:

„Ingen registreres på grundlag af lovligt politisk arbejde, og ingen registreres på grundlag af nogen politisk bekendelse, uanset hvor på det politiske spektrum vedkommende måtte befinde sig.“

Man prøver nu at give det udseende af, at jeg skulle have fremsat udtalelser, der indebærer, at man fortsat kan blive registreret alene på grundlag af sin politiske overbevisning. Jeg har allerede flere gange ved drøftelsen af spørgsmålet om politisk grundlag registrering dementeret denne påstand. I forbindelse med denne diskussion har jeg således her i folketinget den 20. november 1969 — jeg henviser til sp. 1396 — uddybet min udtalelse om, at den, der er ude på overdrevet, registreres, derhen, at kun de, der er under rimelig mistanke for ulovlig politisk virksomhed, herunder naturligvis først og fremmest voldelig omstyrtelse af forfatningen el. lign., registreres.

Jeg skal herefter blot gentage, at den opfattelse, som forslagsstillerne på grundlag af erklæringen af 30. september 1968 har

[Justitsministeren.]

fået om, at et menneskes politiske overbevisning ikke udgør noget tilstrækkeligt registreringsgrundlag, er ganske korrekt. Det er derfor ikke rigtigt, at jeg skulle have givet folketinget vildledende oplysninger.

Kjeld Olesen: Socialdemokratiet finder, at det juridiske grundlag for det fremsatte forslag er alt for spinkelt, og trangen til hos forslagsstillerne at gøre sig bemærket i tide og især i utide er alt for tydelig. Vi kan ikke medvirke til forslags gennemførelse.

Derimod rummer baggrunden for forslaget et par uafklarede spørgsmål. Vi har jo tidligere behandlet de såkaldte hemmelige kartoteker, sidst ved debatten den 20. november sidste år. Af denne debat og den øvrige omtale af sagen kan følgende i dag udledes:

Justitsministeren har indrømmet, at registrering finder sted af folk, der ikke har overtrådt straffeloven. Det har dog været svært at få konkretiseret dette. Det nærmeste har været bemærkninger om, at det drejer sig om folk ude på overdrevet, som vi hørte det lige før, eller om folk, der er under rimelig mistanke for at ville en voldelig omstyrtelse af forfatningen. Den radikale fortolkning af regeringserklæringen af 30. september 1968 var altså forkert. Jeg tror, at de i den radikale folketingsgruppe har været i god tro, der på møder har erklæret, at nu var de hemmelige kartoteker afskaffet, og at ingen altså blev registreret på grundlag af politisk virksomhed. Bortset fra de radikale regeringsmedlemmer har de ikke vidst bedre.

Sagen rummer adskillige ubesvarede spørgsmål, og det kan ikke være rimeligt, at den blot henlægges som uopklaret, hvorfor jeg vil benytte denne lejlighed til at stille et spørgsmål til justitsministeren og et til det radikale venstre.

Under debatten den 20. november udtalte justitsministeren ifølge sp. 1396 følgende:

„Det bebrejdes mig, at jeg har sagt, at de, der er ude på overdrevet, registreres. Jeg kan ikke se, at der er noget urigtigt heri. Min mening med det er, at kun de, der er under rimelig mistanke for ulovlig politisk virksomhed, herunder naturligvis

først og fremmest voldelig omstyrtelse af forfatningen el. lign., registreres.“

Når justitsministeren bruger ordene „først og fremmest“, betyder det altså, at der også kan forekomme andre eksempler end det nævnte. Jeg vil gerne høre nærmere om sådanne eksempler og meget gerne endnu en gang spørge, hvad det vil sige at være ude på overdrevet.

Under debatten sidste november var der tale om et enkelt indlæg fra den radikale ordfører, der imidlertid, så vidt jeg kan se, og så vidt jeg erindrer, ikke med ét ord på trods af flere opfordringer kom ind på de hemmelige kartoteker.

Dette var en tavshed, der stod i skærende modsætning til den — undskyld mig — højroastede jubel, man kunne høre, da radikale politikere fortalte os om deres bedrifter i regeringen vedrørende disse hemmelige kartoteker. En enkelt mente endda, at de offentligt skulle brændes på et bål. Jeg håber, at de radikale vil bryde deres rugende tavshed om disse spørgsmål, og i hvert fald vil jeg gerne efterlyse de radikales kommentar til, at det nu er fastslået, at registreringer fortsat finder sted.

Poul Schlüter: Det burde egentlig fremkalde en atmosfære af seriøsitet og spænding, når folketinget oplever den sjældne begivenhed, at der stilles et forslag om rigsretssag. Men sådan er det ikke under forhandlingen i dag i folketinget. Det forslag, der er fremsat, er gennemført grundløst. På den anden side ville det nok være for venligt over for hr. Kjær Rasmussen, om man betragtede forslaget blot som en nytårspøg.

Den nuværende regering fremsatte den 30. september 1968 en erklæring om efterretningstjenestens registrering i fremtiden. Denne regeringserklæring betød en meget klar indsnævring i forhold til hidtidig praksis. Nu blev det fastslået, at registreringer ikke kunne ske alene på grundlag af lovlig politisk virksomhed. Dermed havde Danmark lagt en linje, som betød en begrænsning af registreringer hos os i forhold til det almindelige i andre vestlige lande — jeg ser helt væk fra de østlige, og jeg forstår, at hr. Kjær Rasmussen nødvendigvis også må se væk fra dem under drøftelsen

[Paul Schlüter.]

her i dag. Jeg har endog forstået, at den begrænsning, som nu er sket af de danske registreringer, betyder, at vi også har indsnævret i forhold til et land som Norge, ja, endog i forhold til et land som Sverige.

Men nu drejer debatten i dag sig jo ikke om, på hvilket grundlag man bør eller burde registrere. Det er ikke selve registreringsproblemet, folketinget drøfter nu. Det, som i dag skal drøftes, er alene, om det er rigtigt, som hr. Kjær Rasmussen og hr. Sigsgaard med deres forslag postulerer, at justitsministeren har givet folketinget vildledende oplysninger om registreringspraksis. Herom vil jeg gerne fremhæve, at justitsministeren ved en række lejligheder her i salen har fastslået, at regeringsreklæringen fra september 1968 bliver efterlevet i praksis. Det er sket ved udtalelser fra denne talerstol fra justitsministerens side den 23. oktober 1968 og igen den 21. november 1968, på ny den 27. november 1968 og endelig den 20. november 1969. Ved disse fire lejligheder har justitsministeren hver gang gentaget, at der ikke registreres alene på grundlag af lovlig politisk aktivitet.

Ja men hvad kan så være grundlaget for forslaget? Hvad er det dog, man bygger denne tanke om rigsretsanklage på? Jo, det er et enkelt interview, justitsministeren gav den 8. november 1969 i dagbladet Information. Ved denne lejlighed blev justitsministeren spurgt på følgende måde: „Registrerer man også de stærkt højreorienterede som farlige?“ Og herpå svarede ministeren:

„Det er ikke mig, der sidder og registrerer, men jeg går da ud fra, at alle, der er ude på overdrevet, bliver registreret.“

Det er i ordet „overdrevet“, der som bekendt betyder udmark, hr. Kjær Rasmussen har set sin chance.

Nu fik dette udtryk jo ikke lov at stå alene — og ingen kan vist i øvrigt opfatte det som et juridisk statsretligt bidrag i diskussionen; det var alene en enkelt udtalelse i et tilfældigt interview. Ordet fik som sagt ikke lov at stå alene. Senere har justitsministeren uddybet, hvad han mente. Det skete f. eks. i et interview med det samme dagblad, Information, den 19. november 1969. Da sagde justitsministeren følgende:

„Jeg mener naturligvis med dem, der er ude på det politiske overdrev, personer, der med føje kan mistænkes for ulovlig virksomhed.“

Og så var der et tillægsspørgsmål til ministeren, der lød således:

„Hvad er ulovlig virksomhed?“, og svaret var:

„Det er overtrædelse af straffeloven.“

Dermed er den potte ude for alle andre end hr. Kjær Rasmussen og hr. Sigsgaard. Justitsministeren har svaret på samme måde som ved adskillige lejligheder her i folketinget. Ministeren har ikke vildledt folketinget, han har vejledt det — også hr. Kjær Rasmussen; at Hr. Kjær Rasmussen ikke har evnet at forstå vejledningen, kan man jo ikke bebrejde justitsministeren, og end mindre kan man rejse rigsretssag imod ham for det.

Der er ikke skygge af grundlag for rigsretsbehandling i denne sag. Så vidt jeg kan se, kommer der alene i den til at stå tilbage, at hr. Kjær Rasmussen har placeret sig selv i gabestokken; det har han gjort helt, helt frivilligt, og den er ikke hemmelig, den er offentlig. Og i den gabestok bliver det ærede medlem nok siddende lige til næste valg.

Ib Thyregod: Jeg kan på mit partis vegne ganske tilslutte mig justitsministerens redegørelse her i folketinget for lidt siden. Det er naturligvis ganske klart, som også hr. Kjeld Olesen udtalte, at der intet som helst juridisk grundlag er for en rigsretssag mod justitsministeren. Det er så klart, at man i virkeligheden kunne slutte debatten meget hurtigt om dette spørgsmål, og det er for så vidt kun det, debatten ifølge det forslag, hr. Kjær Rasmussen og hr. Sigsgaard har fremsat, skal dreje sig om.

Man kan alene af nysgerrighed spørge, hvorfor venstresocialisternes lille gruppe egentlig kommer med et sådant forslag her i folketinget. Jeg tror, baggrunden herfor er partiets nuværende indre forvirring.

Partiets fire repræsentanter, der med nød og næppe kom ind ved sidste valg, er splittet op i tre grupper, idet et enkelt medlem nu har tilsluttet sig det kommunistiske parti. Det er dog ikke muligt at se nogen større forskel på standpunkterne i de for-

[Ib Thyregod.]

skellige grupper, når man følger dem her i salen. Der er intet, der tyder på, at der ved denne splittelse af partiet vil ske nogen samling af de såkaldte venstrekræfter. Jeg mener for øvrigt, det er et misbrug af ordet „venstre“ i denne forbindelse. Tværtimod mener jeg, at der vil kunne opstå endnu større splittelse, men om det er muligt at foretage yderligere opdeling af partiet, vil tiden måske vise. For at dække over denne partiets forvirring vælger man at rejse en række forskellige ejendommelige, outrerede spørgsmål, sidst her i november måned spørgsmålet om anvendelsen af politistatsmetoder, i håbet om at der er nogen, der tror på, at der måske alligevel er noget om, at der burde rejses rigsretstiltale mod justitsministeren, eller at der anvendes politistatsmetoder i Danmark. Et enkelt blad har karakteriseret det som et reklamenumer, og udtrykket er nok ikke helt forkert. Det kan også karakteriseres som et misbrug af folketingets tid og værdighed.

Baggrunden for forslaget er naturligvis registreringsspørgsmålet. Man forsøger at påvise en forskel mellem regeringserklæringen og justitsministerens udtalelser først til Information, uddybet ved en senere udtalelse til Information, og derefter i folketingsdebatten om efterretningssagen i november måned 1969. Men som allerede hr. Poul Schlüter har redegjort for det, findes der ikke en sådan forskel mellem justitsministerens udtalelser og regeringserklæringen. Det ligger ganske klart, at der ikke er tale om registrering alene på grundlag af en lovlig politisk virksomhed. Der er derfor ikke tale om, at justitsministeren har givet urigtige eller vildledende oplysninger over for folketinget. Regeringserklæringen står stadig ved magt, og det kom da også ganske klart frem i de udtalelser, som fremkom fra såvel justitsministeren som statsministeren og de tre regeringspartiers ordførere ved debatten i november 1969.

Regeringserklæringen er udtryk for regeringspartiernes opfattelse, og denne opfattelse må stadig stå ved magt. Der er ikke fremkommet oplysninger, som kan give anledning til at påstå, at der på noget punkt er givet urigtige oplysninger i forbindelse med regeringserklæringen. Jeg er ikke helt klar over, om det er regeringserklæring-

gen, man mener er urigtig, eller om det er justitsministerens senere udtalelser; men under alle omstændigheder: nogen forskel foreligger ikke. Jeg må derfor fuldt og helt ligesom de tidligere ordførere afvise forslaget om rigsretstiltale. Der er intet som helst grundlag for et forslag som det, der her er fremsat.

Svend Haugaard: Det skal naturligvis være en pligt for enhver minister, i så høj grad som det er menneskeligt muligt, at give folketinget korrekte oplysninger. Det er han forpligtet til, ikke blot ud fra loven om ministres ansvarlighed, men også ud fra den tradition og praksis, der har været gældende i folketinget igennem mange år. Jeg mener også, at det må være en selvfølgelig opgave for tingets medlemmer at overvåge, at det sker. Men det må i lige så høj grad være noget selvfølgeligt for samme tings medlemmer kritisk at vurdere, hvornår der er saglig grund for anklage, og hvornår det er misbrug af muligheden. Jeg mener, at forslagsstillerne i høj grad har forsømt dette sidste. Rigsretsmuligheden er demokratisk set en meget vigtig hjælp til sikring af ministres korrekte embedsførelse. Men det er en alvorlig sag at rejse rigsretsanklage, en sag, man ikke bør pjanke med. Forslagsstillerne driver spot med en demokratisk set vigtig mulighed på en måde, som alene er beskæmmende for dem, der har rejst sagen.

Der er en del, der søger at opretholde en myte om, at der intet er sket i kartoteks-spørgsmålet. Man er tilsyneladende meget ivrig for at bevare den anklage imod samfundet, som de politiske kartoteker også efter min mening var, og derfor gør man sig alle mulige anstrengelser for at illudere, at de stadig eksisterer. Det er jo altid trist, når man mister et anklagepunkt mod dem, man meget gerne vil anklage. Dette og ikke overholdelse af et retsprincip er efter min mening grundlaget for den rejste anklage.

Jeg mener ikke, det vil være rigtigt ved denne lejlighed at gøre forsøg på nogen lang juridisk udredning af sagen, men at vor opgave her alene er at bedømme, om anklagen er berettiget eller den ikke er berettiget. Det radikale venstre mener, at den anklage, der er rejst, er helt uberettiget, og vi må afvise forslaget.

Regeringen har givet klar besked med

[Svend Haugaard.]

hensyn til de politiske kartotekers ophør. Den kom med regeringserklæringen af 30. september 1968, hvori det hedder, at registrering af danske statsborgere alene på grundlag af lovlig politisk virksomhed ikke længere finder sted. Få dage efter, den 4. oktober 1968, svarede statsministeren på et spørgsmål fra undertegnede — Folketings-tidende 1968-69, sp. 235:

„Der kan herefter ikke finde registrering sted på grund af nogen form for legal politisk virksomhed.“

Lignende bekræftende udtalelser har vi fået flere gange siden. Der er altså udtrykkelig sagt: legal politisk virksomhed.

Nu anklager man justitsministeren for at være i modstrid med regeringserklæringen, fordi han har sagt, at de, der er ude på overdrevet, registreres. Hvilket modsætningsforhold er der heri? De på overdrevet driver nemlig ikke legal politisk virksomhed.

Man kan selvfølgelig være uenig i, hvor hurtigt og i hvilke tilfælde man skal gribe til registrering af ulovlig virksomhed. Jeg mener personlig, at man skal gøre det sent. Men der er aldrig fra denne regerings side givet noget løfte om, at man ikke vil føre fortegnelse over folk, der handler ulovligt, altså dem, der er ude på overdrevet, uanset om det har politisk eller ikke-politisk karakter. Og det er mig bekendt heller ikke, som hr. Kjeld Olesen var inde på, sagt af noget radikalt medlem, at denne registrering af kriminelle handlinger skulle være ophørt. Det må vel egentlig være tilstrækkeligt som den kommentar, hr. Kjeld Olesen bad om at få. Jeg mener, det er en meget stor forbedring af den hidtidige ordning, at der nu skelnes mellem lovlig og kriminel handling, og at kun de sidste bliver registreret — og der er altså ikke nogen fra radikal side, der nogen sinde har benægtet: at registrering af kriminelle foregår og fortsat er nødvendig.

Hvis registrering af lovlig politisk virksomhed ikke var ophørt trods den forsik-

ring, der er givet fra regeringens side, kunne der være grundlag for en anklage, men det er der ikke bevist noget som helst om. Registrering af lovlig politisk virksomhed er ophørt, og det vil ikke være muligt at genoptage den uden tilslutning fra folketinget, og det ske sent. Vi har i øvrigt også fået besked om, at det indsamlede materiale er gået til papirmøllen, hvor det rettelig hører hjemme.

Lad mig til slut sige, at det radikale venstre har absolut tillid til den minister, under hvem de kartoteker, der drejede sig om lovlig politisk virksomhed, er afskaffet, og under hvem man standsede denne registrering.

Gert Petersen: Jeg undrer mig over forslaget. Hvis venstresocialisterne er interesseret i, at regering og justitsminister skal have et absolut blåt stempel, er det helt rigtigt at sende denne sag til rigsretten. Der er i juridisk henseende, så vidt jeg kan se, intet at bebrejde justitsministeren eller regeringen. I politisk henseende kan der derimod være særdeles meget at bebrejde dem, men nu er det altså rigsretten, der er blandet ind i sagen i denne omgang.

Det, som blev sagt i regeringserklæringen af 30. september 1968, var, at der ikke mere fandt registrering sted alene på grundlag af lovlig politisk virksomhed. Men hvad nu hvis denne lovlige politiske virksomhed går sammen med andre handlinger, som måske strengt taget i sig selv også er lovlige? Hvordan definerer man ulovlig politisk virksomhed? Hr. Svend Haugaard gjorde sig det så let ved at sige, at man kun registrerer kriminelle. Ja men kriminel er noget, man bliver, hvis en domstol har afsagt kendelse derom, medens det, vi har justitsministerens ord for, er, at man registrerer mennesker, der er under rimelig mistanke for ulovlig politisk virksomhed. Hvordan definerer man i den forbindelse begrebet ulovlig politisk virksomhed? Det synes jeg var nok så vigtigt at få belyst.

Det er i hvert fald helt klart, at der fo-

[Gert Petersen.]

regår en registrering — ikke bare, som hr. Svend Haugaard sagde, af kriminelle, og det har vi for den sags skyld også justitsministerens egne ord for i de udtalelser, han er fremkommet med, og som jeg skal komme tilbage til om et øjeblik. Alene af den grund tror jeg ikke man kan konstruere en modsætning eller påstå, at justitsministeren har søgt at føre tinget bag lyset. Jeg mener for så vidt, at justitsministeren i de erklæringer, han kom med her den 20. november 1969, udtalte sig ganske klart; man kan sige, at han loftede noget af det slør, som lå over regeringserklæringen af 30. september 1968. Der var strengt juridisk ikke nogen modstrid imellem det, som kom frem ved afsløringen, og selve regeringserklæringen, og jeg er helt overbevist om, at en rigsret som enhver anden domstol vil lægge den yderste vægt på de anvendte formuleringer — og jeg er også helt overbevist om, at de anvendte formuleringer er ganske gennemtænkte — og komme til den konklusion, at der ikke var den af venstresocialisterne påståede modsætning.

Så kan man sige, at sådan blev regeringserklæringen ikke opfattet. Men her må jeg igen gentage, at det var justitsministeren selv, der senere — med nogen forsinkelse, skal jeg indrømme, efter at man i lang tid temmelig stereotyp bare havde gentaget regeringserklæringen — i hvert fald oplyste om en del af det faktiske indhold i erklæringen; og det skete med den også her citerede udtalelse til et dagblad om registrering af dem ude på overdrevet, og det skete med udtalelserne her i tinget under debatten den 20. november 1969. Jeg mener derfor, at det at rejse en rigsretsanklage i denne forbindelse er helt ved siden af, og jeg kan nærmest kun opfatte det som en håndsrækning til de partier, som gerne vil beskytte registreringen og videreføre den. Jeg er aldeles vel klar over, at sådan er det ikke tænkt, men det vil i hvert fald være resultatet af det.

Sagen bliver ikke mindre alvorlig, fordi man ikke kan rejse en sådan rigsretsanklage mod justitsministeren. Jeg gentager: regeringserklæringen sagde intet andet, end at alene det at udøve politisk lovlig virksomhed i sig selv ikke mere berettigede til registrering; dermed var det i øvrigt sagt, at

det havde det altså gjort tidligere, så det må have været kønne tilstande, der har hersket. Men med den tynde formulering, regeringserklæringen faktisk havde, er disse tilstande nu ikke blevet meget bedre. Det står uimodsigeligt fast ved nærlæsning af regeringserklæringen suppleret med de af justitsministeren den 20. november 1969 fremsatte udtalelser, at politiets hemmelige kartoteker ikke er afskaffet, de er reorganiseret — „reduceret“ havde jeg skrevet i mit manuskript; nu hørte jeg hr. Poul Schlüter bruge udtrykket „indsnævret“, ja vel, så lad os sige, at de er indsnævret. Jeg har ved forskellige lejligheder tidligere år hørt, at man var ved at drukne i papir og kartotekskort i afdelingen, så det har måske været meget praktisk at indsnævne registreringerne, men de er ikke afskaffet. Under dække af, at der engang måske og eventuelt kan komme en sigtelse ud af det, registrerer man på livet løs.

Jeg citerer justitsministeren fra den 20. november 1969, Folketingstidende 1969-70, sp. 1396:

„Det er klart, at vurderingen af, hvad der er rimelig mistanke for ulovlig politisk virksomhed, i første omgang træffes af selve den registrerende myndighed, nemlig efterretningstjenesten.“

Jeg kunne godt have lyst til at høre, hvad hr. Svend Haugaard mener om den udtalelse, i stedet for blot at høre ham flygte hen i nogle betragtninger om, at her til lands registrerer man kun kriminelle. Nej, efterretningstjenesten og dens chef vurderer, hvad der er rimelig mistanke for ulovlig politisk virksomhed, og den, der udsætter sig for denne forsmædelige afgørelse fra efterretningstjenestens side, bliver registreret. Så siger man, at der er et kontroludvalg. Ja, jeg skal komme tilbage til dette kontroludvalg til allersidst.

Justitsministeren kan naturligvis svare, at det til enhver tid er domstolene, der definitivt afgør, om den pågældende politiske virksomhed er ulovlig. Det er ganske rigtigt. Men han vil formentlig også hævde, at efterforskningen af, om der foreligger ulovligheder, til enhver tid påhviler de politimæssige myndigheder. Det er, hvad justitsministeren flere gange har påpeget. Ja men sådan en efterforskning kan jo tage lang tid; den kan stå på i årevis, og så må

[Gert Petersen.]

man have kartoteker, så må man have arkiver osv. osv., og vi når igen tilbage til, at kartotekerne ikke er afskaffet, og at en vis form for politisk registrering følgelig heller ikke er det, men bare er indskrænket og rationaliseret. Det mener jeg er den konklusion, vi kan drage af de sidste måneders debat om dette spørgsmål.

Regeringserklæringen af 30. september 1968 var ikke det brud med hidtidig regeringspraksis, som visse politikere — og jeg skal erkende, at jeg ligesom hr. Kjeld Olsen tænker på radikale politikere og ikke på justitsministeren — havde givet det udseende af og ville have os til at tro. Derfor er sagen ikke en rigsretssag, men det er en politisk sag, og som sådan må den løses. Det er meget ubehageligt og meget lidt betryggende at skulle overlade definitionen af begrebet „rimelig mistanke om ulovlig politisk virksomhed“ til efterretnings-tjenestens chefer og for den sags skyld også til regeringen, når den gemmer sig bag dette hemmelighedskræmmeri, som man altid — og det ved jeg at enhver regering i enhver stat vil kunne gøre — kan påberåbe sig i disse sager. Derfor stillede socialistisk folkeparti den 20. november sidste år under den store debat et dagsordensforslag om, at folketinget skulle nedsætte et udvalg til at undersøge mulighederne for en effektiv parlamentarisk kontrol med politiets efterretnings-tjeneste. Dette forslag blev afværget fra regeringspartierne ved en anden dagsorden, som min partifælle hr. Poul Dam, umiddelbart før den blev vedtaget, kommenterede med følgende ord, Folketingstidende 1969-70, sp. 1433:

„Det vil nu om et øjeblik vise sig, at der er et parlamentarisk flertal for at fortsætte registreringerne, om end med en sofistisk begrænsning.“

Det er for mig at se den enkle sandhed, og det, at venstresocialisterne har foreslået en rigsretssag, som der ikke er grundlag for, skal ikke have lov til at fordunkle denne sandhed. Men vil man disse registreringer til livs, så må det ske ad politisk vej.

Og til allersidst: jeg henviste tidligere til, at man har dette kontroludvalg, som justitsministeren i øvrigt omtalte i forbindelse med et af de citater, jeg fremdrog, dette med den rimelige mistanke om ulovlig poli-

tisk virksomhed; justitsministeren sagde, at der jo var kontroludvalget til at sørge for, at der ikke skete noget galt. Jeg tror, at det kunne være ganske praktisk at få dette kontroludvalg inddraget på en eller anden måde i belysningen af disse spørgsmål. Jeg tror i hvert fald, det kunne være praktisk at høre, hvordan kontroludvalget definerer begrebet „rimelig mistanke for ulovlig politisk virksomhed“, for det er en udbredt opfattelse, at dette begreb defineres endda særdeles bredt.

Hanne Reintoft: Jeg frygter også, at denne sag bliver et slag i luften, for det er selvfølgelig, at flertallet i denne sal kan nedstemme forslaget om en rigsretssag mod justitsministeren, selv om ministeren uomtvisteligt har givet vildledende oplysninger. Endeløse diskussioner om ministerens oplysninger med hensyn til politisk registrering er derfor antagelig unødige. Det ligger helt klart, at det er sket. Spørgsmålet er, om man vil acceptere det.

I den konkrete sag kan der i øvrigt også peges på andre forhold, hvor justitsministeren har vildledt tinget, og jeg kan undre mig lidt over, at disse sager ikke er medtaget i forslaget til folketingsbeslutning. Selv om jeg udmærket ved, at det ikke passer ministeren, at jeg minder om det, står det stadig fast, at ministeren både den 16. maj 1968 og den 4. juni 1969 i sagen om Vietnamdemonstrationen i april 1968 gav folketinget oplysninger, der hvilede på urigtige vidneforklaringer aflagt af vicepolitinspektør Dahl-Jensen, og at der også senere i denne sag kom oplysninger frem fra denne højere politiembedsmand, der var i direkte modstrid til, hvad ministeren har sagt. Det skulle ligge helt klart, at grundlovens § 16 om rigsret kan bringes i anvendelse, hvis man vil.

Denne grundlovsbestemmelse er yderligere uddybet i ministeransvarlighedsloven af 15. april 1964, hvor det i § 5, stk. 1, hedder:

„En minister straffes, hvis han forsætligt eller af grov uagtsomhed tilsidesætter de pligter, der påhviler ham efter grundloven eller lovgivningen i øvrigt eller efter hans stillings beskaffenhed.“

Det sidste ord er værd at notere sig, for det må jo også indebære, at en minister ikke

[Hanne Reintoft.]

kan sige ét til pressen og noget andet i folketinget. Bestemmelsen i stk. 1 finder anvendelse, netop såfremt en minister giver folketinget urigtige eller villedende oplysninger eller under folketingets behandling af en sag fortier oplysninger, der er af væsentlig betydning for tingets bedømmelse af sagen. Jeg vil indrømme regeringen, at skulle de sidste sætninger tages alvorligt, så kunne der blive nok at lave, når man tænker på kildeskattehus-sagen og visse af forsvarsministerens forklaringer i den senere tid.

Alle juridiske betingelser for at rejse en rigsretssag mod justitsministeren skulle således i denne sag være til stede, men antagelig må man regne med, at et parlamentarisk flertal uden hensyn til grundlov, ministeransvarlighedslov og de faktisk foreliggende forhold vil afvise det.

Det, vi kan få ud af denne debat, er derfor faktisk at se lidt nærmere på hele rigsretsinstitutionen — lever den endnu? Det er det, der bliver problemet i dag.

Den sidste rigsretssag fandt sted i 1910 mod J. C. Christensen og Sigurd Berg i anledning af Albertiaffæren. J. C. Christensen blev frifundet, og Sigurd Berg fik en lille bøde. Men det mest interessante ved debatten omkring denne sag var, at alle de, der i den offentlige debat havde haft en forudanset om, at der var noget i vejen med Albertis embedsførelse og forhold, blev udsat for en meget forarget kritik, fordi man ikke kunne tillade sig — hed det sig dengang — ikke at have tilstrækkelig tillid til noget så ophøjet som en justitsminister. Manden viste sig senere at være slet og ret svindler.

Siden da har rigsretsinstitutionen ikke været brugt, det vil sige, den har været misbrugt en enkelt gang. I 1930'erne foregik der som bekendt, om end gerne glemt, en omfattende registrering af personer, der udøvede en lovlig politisk virksomhed. Folk blev registreret for de mindste bagateller; det er muligt, det er det, ministeren også i dag opfatter som „overdrev“. Man blev registreret for at have modtaget en postpakke fra Sovjetunionen indeholdende nogle af Lenins værker — jeg har det her, hvis ministeren er interesseret — man blev registreret for deltagelse i almindelige politiske møder som f. eks. 1. maj-arrangementer.

Også dengang blev der fra venstreside protesteret over for denne meningsterror, og også dengang blev protest og kritik fejlet af bordet med bortforklaringer om, at man kun tog fat, når det var noget meget alvorligt. Det kom til at koste mange mennesker meget dyrt.

Da folketinget her i 1941 brød grundloven og man i samarbejde med den tyske besættelsesmagt begyndte at jage og arrestere og senere deportere folk med en i henhold til vor forfatning lovlig politisk opfattelse, viste det sig, hvad en sådan politisk registrering kan føre ud i. En registrering antagelig nøjagtig magen til den, der foregår i dag, trods ministerens forskellige forklaringer herom.

Ikke blot for en række kendte personer er deres skæbne forårsaget af denne danske registrering; det gik ud over hundredvis af almindelige mennesker, der i 1930'erne havde givet deres mening til kende inden for demokratiets rammer. Lad mig nævne to nu glemte menneskeskæbner, mennesker, der vel kun er et savn for dem, der holdt af dem, og for dem, der blev deres kammerater.

Det første tilfælde drejer sig om et kartotekskort på en mand, der hed Jensen. Han var registreret for i 1937 at have været med til at afholde demonstrationsmøde til fordel for, hvad politiet på kartotekskortet betegnede som „de røde i den spanske borgerkrig“. I 1938 blev han ifølge kortet sekretær for foreningen Sovjetunionens Venner, og i 1939 er han registreret for på et aktivmøde i denne forening offentligt at have aflagt rapport om, at foreningen nu havde 3.200 medlemmer. Det var, hvad det danske politi kunne oplyse den tyske besættelsesmagt om. I 1945 krævede han dødsmerket af sted fra sygekolonnen fra en kz-lejr og døde få dage efter befrielsen fra denne lejr.

En anden ung mand ved navn Sørensen er også registreret for på den førstnævnte dato at have talt ved det møde om den spanske borgerkrig. Alene den oplysning førte også ham til kz-lejr i Tyskland. Han led frygteligt under hele opholdet på grund af et ubehandlet brækket ben, slæbte sig angrebet af plettypus alligevel hjem til Danmark og døde få dage efter næsten uden at hilse på sin kone, som han var blevet gift med få uger før han med det danske

[Hanne Reintoft.]

politisk hjælp blev deporteret. Det er risikoen — og for nogle måske formålet — med politisk registrering, når alle pynteord og bortforklaringer tages væk og de nøgne, bitre kendsgerninger står tilbage. Det kan i hvert tilfælde blive konsekvensen, og de, der i dag vil registrere, det være sig for lovlig politisk virksomhed eller dem på overdrevet, må vide, at de påtager sig ansvaret for denne konsekvens.

Her kommer rigsretsspørgsmålet ind igen. Da efter befrielsen spørgsmålet omkring den politiske registrering blev rejst, gjorde den daværende justitsminister, Elmquist, hvad han kunne for at dække over ledende danske politifolk og politikere, der havde været ansvarlige under krigen. Men et par ministre havde dog båret sig sådan ad, at sagen var næsten umulig at bortforklare; det drejede sig specielt om ministrene Thune Jacobsen og Gunnar Larsen. Med hensyn til sidstnævnte lå det temmelig håndfast bevist, og der var også andre alvorlige forhold, bl. a. samarbejde med en kendt stikker, hvilket havde ført til flere menneskers drab og frihedsberøvelse. Der var grundlag for en strafferetlig tiltale, men her kom så rigsretten som en retningsplanke. Højesteret skyndte sig nemlig at finde ud af, at hvis Gunnar Larsen havde ydet denne stikker honorar, så havde han gjort det i sin egenskab af trafikminister. Man må sige, at den danske befolkning har slugt et og andet i årenes løb. Derfor blev sagen henvist til den parlamentariske kommission, for at der skulle rejses rigsretssag, og så hørte vi aldrig mere til det.

Siden har vi intet hørt til rigsretsinstitutionen. Den blev anvendt i 1910, om end med diskutabelt resultat. Den blev misbrugt i 1947. Det vil sige, at siden 1910 er det eneste, den har været brugt til, at fritage ministre for kriminelt strafansvar, idet man foregav, at deres handlinger henhørte under deres embedsførelse, således at rigsretten var kompetent. Derfor er det spørgsmål, jeg vil rette til justitsminister Thestrup i dag, følgende: er vores demokrati, er folketinget, kommet derhen, at man ikke i den reelle, daglige virkelighed kan anvende rigsretten over for en minister, der tilside sætter sine pligter, viser grov uagtsomhed eller kommer med urigtige eller vildledende

oplysninger eller fortier disse oplysninger? Jeg taler ikke her om det konkrete, jeg vil gerne have et principielt svar fra ministeren. Er rigsretten begravet? Er det sådan, at det til enhver tid siddende parlamentariske flertal blot beskytter sine ministre, uanset hvad de foretager sig?

Vi så i 1930'erne, at registrering var en farlig praksis. Også i dag gør mange mennesker sig deres tanker om, hvad politisk registrering skal anvendes til. Det kan ikke bortforklares med, at det ikke i dag kan bruges til hjælp for den tyske nazisme. Verden er ikke blevet skånsommere eller mindre grusom, og man kan frygte, at politisk registrering i dag kan føre til mindst lige så alvorlige uhyrligheder. Derfor er det vigtigt at vide, om ministeren stadig agter demokratiet så højt, at ord og handlinger, uanset det parlamentariske flertal, kan lægges frem til rigsrettens vurdering, når der er rejst berettiget tvivl om afgivne forklarings rigtighed og overensstemmelse. Det var grunden til, at man oprettede rigsretsinstitutionen; den er sjældent blevet brugt, og spørgsmålet er, om den stadig består. Det er i dag lagt op til justitsministeren at forklare.

Ordføreren for forslagsstillerne (Kjær Rasmussen): Først nogle mere almindelige bemærkninger om forslaget og dernæst nogle replikker.

VS har desværre stået ret så ene med ønsket om at få afsløret det reelle indhold i regeringens erklæring af 30. september 1968. I denne erklæring hedder det:

„Regeringen har i dag besluttet, at registrering af danske statsborgere ikke længere må finde sted alene på grundlag af lovlig politisk virksomhed.“

Efter at have gennemlæst erklæringen er det ikke underligt, at mange måtte få den opfattelse, at registreringspraksis nu var ændret afgørende i forhold til tidligere. I begrundelsen for vort forslag henviser vi til udtalelser af folketingsmedlemmer, som angiveligt har haft den opfattelse. Der henvises som bekendt til udtalelser af det radikale medlem fru Else-Merete Ross, folkesocialisten hr. Poul Dam og socialdemokraten hr. Kjeld Olesen. Disse tre partiordførere har alle haft den opfattelse, at der ikke længere finder nogen registrering sted i poli-

[Kjær Rasmussen.]

tiets efterretningstjeneste. De har ladet sig besnære af ministres gentagne henvisninger til regeringserklæringen.

VS har stillet mange spørgsmål her i tinget for at søge at lodde dybden i denne erklæring. Vi har stillet forslag om udvidelse af borgerlig straffelov i et forsøg på at komme registreringen til livs, men hver gang har ministrene og især justitsministeren nøjedes med at henvise til regeringserklæringen af 30. september 1968. Ministeren har på intet tidspunkt i svarene til os — og dermed til folketinget — følt sig foranlediget til at oplyse om den reelle registreringspraksis. Ministeren har på intet tidspunkt følt sig foranlediget til at oplyse godtroende partiordførere om den reelle registreringspraksis. Han lod dem gå i den vildfarelse, at registreringspraksis var ændret.

Folketinget fik først den 8. november 1969 ministerens ord for, at dette alligevel ikke var tilfældet, og denne oplysning kom vel at mærke ikke fra tingets talerstol, men i et interview med dagbladet Information over et år efter regeringserklæringens fremkomst, og efter at ministeren ved utallige lejligheder på vor foranledning her i salen havde haft mulighed for at oplyse, at der i virkeligheden ikke var ændret noget som helst.

Det er bl. a. en sådan vildledning af folketinget, der er strafbar efter ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 2. Denne paragraf foreskriver straf,

„såfremt en minister giver folketinget urigtige eller vildledende oplysninger eller under folketingets behandling af en sag fortier oplysninger, der er af væsentlig betydning for tingets bedømmelse af sagen.“

Justitsministeren har bevisligt vildledt folketinget, idet medlemmerne ikke er blevet gjort bekendt med alle oplysninger.

I forbindelse med de mange forslag og spørgsmål, som VS har stillet justitsministeren, har han ingen sinde følt sig foranlediget til at oplyse, at alle ude på overdrevet stadig registreres. Han har ingen sinde følt sig foranlediget til at oplyse folketinget om, at det er politiets efterretningstjeneste, der afgør, om en politisk virksomhed er ulovlig og derfor registreringsmoden. Det foreliggende forslag til folketingsbeslutning er så-

ledes juridisk uangribeligt. Vi har her at gøre med oplagte tilfælde af vildledning af folketinget, idet regeringens erklæring af september 1968 er blevet opfattet som en tilkendegivelse om, at der ikke længere finder nogen politisk registrering sted i politiets efterretningstjeneste.

Fra konservativt hold er der tidligere udtrykt bekymring for folkestyrets fremtid, hvis det skulle blive almindeligt, at en minister ustraffet kunne vildlede tinget eller fortie væsentlige oplysninger over for det. Den nuværende konservative justitsminister har gjort dette flere gange inden for det sidste år, hvilket vort forslag viser, og hvis nu de konservative og øvrige medlemmer tager den lovgivning højtideligt, som de selv har vedtaget, og hvis deres bekymring for folkestyret er ægte, så undgår justitsminister Thestrup ikke at komme for rigsretten.

Tilhængere af det borgerlige samfundssystem har altid gevaldig travlt med at fortælle, at borgerne er lige for loven. Sådan skal det nok være i teorien; i praksis er det jo sådan, at straffens størrelse er omvendt proportional med forseelsens størrelse. Borgeren med en sygelig trang til smårapserier spærrer man inde på ubestemt tid; skattesnyderen, der måske har stjålet hundrede tusinder af kroner fra samfundet, får i værste fald en mindre fængselsstraf, og ministre lader man måske gå helt fri.

Vi kunne have ladet dette forslag om rigsretstiltale omfatte et par ministre mere — det drejer sig om forsvarsministeren og statsministeren — men vi har valgt at begrænse os til justitsministeren, fordi det i særlig grad måtte påhvile ham at redegøre for, at den nye praksis i registreringssager ikke på afgørende måde er i strid med tidligere praksis.

Vi foreslår, at den foreliggende sag behandles i et udvalg. Vi erkender, at sagen efter al sandsynlighed vil blive syltet her, men der er dog en chance for, at nogle udvalgsmedlemmer vil føle sig forpligtet til at gøre noget ved den. Den hemmelige registrering, der altså fortsat finder sted som følge af personers politiske aktivitet, anser vi for at være en så alvorlig fare for netop den politiske virksomhed, at alle anstrengelser må gøres for om muligt at afsløre og begrænse truslen.

[Kjær Rasmussen.]

Jeg har et par bemærkninger til justitsministeren, thi jeg synes, at justitsministeren burde opholde sig ved det, sagen virkelig drejer sig om. Sagen drejer sig om vildledning af folketingsmedlemmer. Det er klart, som jeg allerede sagde det før, at vi har stillet utallige spørgsmål, vi har stillet forslag for om muligt at trænge til bunds i denne regeringserklæring, men hver eneste gang har vi fået det svar fra justitsministeren, at ifølge regeringserklæringen af 30. september 1968 blev der ikke længere foretaget politisk registrering af personer, der udfører lovlig politisk virksomhed. Det var den ene side af sagen.

Den anden side er, at ministeren har undladt at oplyse, at registreringspraksis i virkeligheden er uændret. Ministeren har undladt at oplyse, at alle ude på overdrevet stadig registreres, og ministeren har undladt at oplyse, at det er administrationen, altså politiets efterretningstjeneste, der afgør, om en politisk virksomhed er ulovlig.

Det er det, sagen i virkeligheden drejer sig om. Men i stedet vikler ministeren sig nu ind i noget, der vel skal forestille at være bortforklaringer. Han finder sig ikke skyldig, fordi man ikke registrerer på grundlag af lovlig politisk virksomhed, som ministeren sagde. Ja men jeg vil da gerne ligesom en enkelt tidligere ordfører spørge ministeren: hvem er det egentlig, der skal afgøre, hvad der er lovlig, og hvad der er ulovlig politisk virksomhed her i landet?

Så længe man blot foretog registreringer uden at hævde, at de var baseret på en sondring mellem lovlig og ulovlig politisk virksomhed, var der i og for sig ikke noget grundlovsproblem, men da man indfører sondringen med regeringserklæringen fra 1968, opstår problemet, om det ikke lige præcis er domstolene, som skal afgøre, hvad der er lovlig, og hvad der er ulovlig politisk virksomhed. Der er et par af straffelovseksperterne, som i al fald antager, at det dog naturligt må være domstolene, som afgør, hvad der er lovlig og ulovlig politisk virksomhed, og bestemt ikke administrationen, således som det jo foregår, idet politiets efterretningstjeneste for nærværende sidder og afgør disse ting.

Ministeren nævner vort dagsordensfor-slag af 20. november 1969. Jeg vil lige sige

her, at vort dagsordensforslag jo ikke havde ministeransvarlighedsloven med inde i billedet. Vi havde ikke bevisførelsen i orden dengang, det har vi nu, og det er det, der har resulteret i dette forslag til rigsretsanklage mod justitsministeren. Det er dog en væsentlig forskel.

Jeg ved ikke, om jeg lige kan nå også at svare hr. Kjeld Olesen, som siger, at forslaget så sandelig hviler på et for tyndt juridisk grundlag. Hr. Kjeld Olesens egne udtalelser om, at registrering ikke længere finder sted, viser jo netop, at hr. Kjeld Olesen er blevet vildledt af justitsministerens udtalelser, og hr. Kjeld Olesen erkender da også til allersidst i sit indlæg, at denne registrering fortsat foretages.

Hr. Poul Schlüter siger, at et sådant forslag er så seriøst, at det nok burde kunne påkalde en hel del interesse fra tingets medlemmer. Nu er der lige det at sige til hr. Poul Schlüter, at han kan dog ikke antage, at folk er så naive, at de tror på den, for der er jo intet lettere end at sige til folk i en given situation: nu kunne I måske holde jer lidt ude i korridorerne, så ser det ud, som om interessen for denne sag ikke er så stor. For øvrigt plejer man jo at henvise til, at der er masser af udvalgs møder. Jeg synes altså, hr. Poul Schlüters argumentation imod vort forslag er temmelig tynd.

Venstres ordfører hr. Ib Thyregod siger, at VS nu er splittet, og læg lige mærke til, at det også skal være en argumentation imod vort forslag. Må jeg ikke lige sige, at hr. Ib Thyregod kan da ikke bebrejde partiet venstresocialisterne, at et par medlemmer sprang fra gruppen, og endnu mindre kan hr. Ib Thyregod da bebrejde os, at et enkelt tidligere medlem nu har følt sig foranlediget — og kaldet måske — til at tilslutte sig en fjerde gruppe og repræsentere den her i folketinget.

Jeg har bemærket, at de radikale ikke længere er slet så forargede over den politiske registrering. Jeg mindes hr. Svend Haugaards indignation, når han stillede sine kartotekspørgsmål heroppefra i midten af 1960'erne. Denne indignation er nu totalt borte — nå ja, det skyldes vel hr. Svend Haugaards nye selskab. Hr. Svend Haugaard synes at mene, at vi driver spot med en vigtig mulighed, altså rigsretsmuligheden. Hr. Svend Haugaard taler endvidere,

[Kjær Rasmussen.]

som om registreringen nu er fuldstændig afskaffet, men det er den jo ikke. Hr. Svend Haugaard er altså også selv blevet vildledt. Hr. Svend Haugaard siger, at han ikke vil tale jura. Jeg kan ikke få andet ud af det, end at hr. Svend Haugaard altså ikke interesserer sig en døjt for, hvem det er, der skal afgøre, om en politisk virksomhed er lovlig eller ulovlig.

Hr. Gert Petersen siger, at nu giver VS justitsministeren blåt stempel. Nu er det jo lige meget, hvad VS foretager sig herinde, så giver vi regeringen blåt stempel, men jeg synes nu alligevel, at den folkesocialistiske argumentation simpelt hen er forvrøvet, for det er dog trods alt ikke os, der sidder i rigsretten.

To bemærkninger til sidst om vores syn på rigsretten. Lad os sige det på den måde, at den måde, hvorpå rigsretten er sammensat, foruroliger os naturligvis. Der sidder 15 højesteretsdommere, og der sidder 15 medlemmer udpeget af folketinget. Denne sammensætning af rigsretten sikrer i høj grad en konservativ linje i dette organ, men vi mener alligevel, at enhver mulighed bør forsøges for at afværge truslen mod den politiske virksomhed her i landet, og det er derfor, vi har valgt den udvej, vi har valgt.

Justitsministeren (Thestrup): Da jeg har forstået, at der bliver udvalgsbehandling af sagen, finder jeg det mest hensigtsmæssigt at besvare de spørgsmål vedrørende registreringen, der er stillet, under udvalgets behandling.

Med hensyn til det rejste spørgsmål, om der stadig væk er nogen rigsret, og om rigsretten har nogen betydning, kan jeg indskrænke mig til at henvise til grundlovens bestemmelser derom.

Kjeld Olesen: Det kom så pludseligt. Jeg tager ordet endnu en gang, fordi jeg stillede et par spørgsmål, det ene direkte adresseret til justitsministeren, det andet til det radikale venstre. Justitsministeren mener altså, at man bør henvise besvarelsen til udvalgsarbejdet. Det synes jeg egentlig ikke er så god en idé, fordi der her er tale om noget rent principielt, og der er tale om at stille et spørgsmål i forbindelse med den debat, vi havde i november måned.

Lad mig starte med at sige, at jeg lagde mærke til, at hr. Ib Thyregod hele tiden præciserede, at der ikke var nogen uoverensstemmelse imellem regeringserklæringen og justitsministerens udtalelser. Efter at man nu igennem nogen tid har fået diskuteret sig ned i disse problemer, så er jeg ikke utilbøjelig til at give hr. Ib Thyregod ret. Det er ikke dér, uoverensstemmelsen eksisterer. Derimod eksisterer der helt øjensynligt efterhånden en uoverensstemmelse imellem det, som hr. Svend Haugaard sagde heroppefra, og det, som justitsministeren giver udtryk for. Jeg skrev ned, hvad hr. Svend Haugaard sagde, bl. a. at der var ved at opstå en myte om, at intet er sket med kartotekerne, og hr. Svend Haugaard brugte senere vendingen, at de politiske kartoteker er ophørt. Jeg kuene lide at sige til hr. Svend Haugaard, at hvis jeg vidste i dag, hvad jeg ikke vidste forud, så ville jeg have udtalt mig noget anderledes de gange, vi ude omkring i landet har været til diskussionsmøde sammen, hvor jeg — når der nu her bliver talt om at lade sig besnære — må indrømme, at jeg vel nok har ladet mig besnære af den udlægning af erklæringen, som hr. Svend Haugaard er kommet med og stadig væk kommer med. Nu er der den forskel i dag i forhold til tidligere, at jeg ikke længere lader mig besnære.

Hr. Svend Haugaard sagde heroppefra før, at der naturligvis foregår registreringer, men siger så, at det er kun, når der er tale om kriminelle handlinger. Hr. Svend Haugaard føjede til, at han gerne så, at man så sent som muligt greb til registrering af ulovlig virksomhed. Jeg vil gerne direkte spørge justitsministeren, om justitsministeren er enig med hr. Svend Haugaard i, at registrering kun finder sted, når der er tale om decideret ulovlig virksomhed, eller om justitsministeren — hvilket kan blive en gentagelse, det vil jeg indrømme, af justitsministerens tidligere fortolkninger — har anlagt den fortolkning, at der er tale om to grænser. Der er tale om den grænse, der går imellem at overskride straffeloven og ikke at overskride straffeloven, og der er tale om en anden grænse, der går imellem politisk virksomhed og det, man kan kalde anden virksomhed. Jeg kan ikke forstå justitsministeren på anden måde, end at det

[Kjeld Olesen.]

er i intervallet imellem grænsen for politisk virksomhed og overskridelse af straffeloven, registreringer foregår, og det vil igen sige, at der er tale om registreringer, hvor der ikke er tale om direkte kriminelle handlinger eller direkte ulovligheder. Jeg kunne bruge mange flere citater fra justitsministeren til at underbygge, at hr. Svend Haugaard ikke kan have ret, når hr. Svend Haugaard herfra påstår, at kun ulovlig virksomhed og kun kriminelle handlinger bliver registreret.

Svend Haugaard: Til hr. Kjeld Olesen kan jeg sige, at såvel her i tinget som ved de lejligheder, hvor vi to har været sammen til møder rundt omkring i provinsen, har jeg, hver gang jeg har talt om, at de politiske kartoteker er ophørt, tilføjet: når det drejer sig om lovlig politisk virksomhed, og der er derfor ingen modsigelse i det, jeg har sagt her, og det, jeg har sagt ved de pågældende lejligheder.

I øvrigt vil jeg gerne henvise til, at vi, sidste gang dette spørgsmål var stærkt fremme her i tinget, vedtog et dagsordensforslag, hvor regeringen forpligtede sig til, når de aktuelle retssager var tilendebragt, da at overveje en instruks til efterretningstjenesten, og det vil jeg gerne afvente og se nærmere på.

Ordføreren for forslagsstillerne (Kjær Rasmussen): Nu lader det til, at der er faldet skæl fra hr. Kjeld Olesens øjne, og det er da kun et godt varsel. Hr. Kjeld Olesen vil ikke lade sig besnære mere, og jeg håber så, at hr. Kjeld Olesen vil være ihærdig i det udvalg, som nu bliver nedsat.

Men jeg stillede justitsministeren et spørgsmål før, et meget væsentligt og meget vigtigt spørgsmål, og det er også det, der ligesom rumler lidt i den debat, der foregår nu her på det sidste. Hvem er det, der afgør, hvad der er lovlig politisk virksomhed eller ulovlig politisk virksomhed? Det kan vel ikke være sådan, at det er administrati-

onen, underforstået efterretningstjenesten, som sidder og afgør, hvad der er lovlig politisk virksomhed eller ulovlig politisk virksomhed her i landet. Lad os lige få et svar fra justitsministerens side på dette spørgsmål.

Justitsministeren (Thestrup): Jeg kan over for de spørgsmål, der er stillet mig, kun svare på den måde, at jeg kan blive ved at gentage min udtalelse om, at registrering af danske statsborgere ikke længere finder sted alene på grundlag af lovlig politisk virksomhed. Jeg kan tilføje, at jeg naturligvis stadig er villig til at besvare spørgsmålene om det nærmere indhold af dette i det udvalg, der nu bliver nedsat.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forslagsstillerne (Kjær Rasmussen): Jeg kan ikke rigtig lade mig begejstre af justitsministerens tale om, at han gerne vil besvare alle mulige spørgsmål i et udvalg. Vi kender jo alle sammen karakteren af de udvalg, der bliver nedsat, når det drejer sig om et privat lovforslag.

Jeg må endnu en gang stille justitsministeren det spørgsmål: hvem er det, der skal fortælle, hvad der er lovlig politisk virksomhed? Det er jo det, sagen drejer sig om, og det er det, vi må have klaret fuldstændig af. Så vidt vi kan se, må det være domstolene.

Justitsministeren (Thestrup): Det pågældende spørgsmål har jeg jo for længst besvaret i de interviewe, der har været med mig.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at forslaget til folketingsbeslut-

[Formanden.]

ning henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om offentlige indsamlinger [af Poul Dam m. fl.].

Valgt blev: *Henry Møller, Clara Munck, Lis Møller, Poul Nielsen, Evan Jensen, Per Federspiel, Per Møller, Jørgen Andersen, Rigmor Christensen, Nordqvist, Holm Tved, Risgaard Knudsen, Th. Mikkelsen, Ejner Nielsen, Orla Pedersen, Søgaard og Poul Dam.*

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 1 medlem til Rask-Ørsted Fondets bestyrelse (i stedet for Niels Matthiasen). (Jfr. tidenden sp. 2396).

Valgt blev: *Orla Møller.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Efter at *Svend Erik Andersens* hverv som midlertidigt medlem af folketinget er opført, har vedkommende gruppe i hans sted udpeget *Poul Dalsager* til at indtræde i udvalget angående statsrevisorernes betænkning, udvalget vedrørende de offentlige investeringer, udvalget til modtagelse af oplysninger angående arbejdet med rationalisering af statsadministrationen og udvalget angående forslag til lov om indkøbsforeninger for mindre jordbrugere samt som stedfortræder i boligudvalget.

Endvidere har gruppen udpeget *Søren B. Jørgensen* til at indtræde i udvalget angående forslag til lov om udskydelse af revisionen af lov om bekæmpelse af kønssygdomme.

De pågældende er herefter valgt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 15. januar, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af ligningsloven. (Ændringer vedrørende bolig i egen ejendom).

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om boligsparekontrakter.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om sammenlægning af kredit- og hypotekforeninger m. v.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om kreditforeninger.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om hypotekforeninger.

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri.

7) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring i byggelov for købstæderne og landet.

8) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til folketingsbeslutning om rigsretstiltale mod justitsminister Knud Thestrup [af Kjær Rasmussen og Sjøgaard].

Mødet hævet kl. 15.17.

44. møde.

Torsdag den 15. januar kl. 13.

Formanden: I skrivelse af gårs dato meddeler undervisningsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om opførelse af et lægevidenskabeligt institutkompleks (Panum-instituttet) ved Københavns universitet og forslag til lov om uddannelsesstøtte.

Medlem af folketinget Merete Bjørn Hansen har meddelt mig, at hun ønsker til finansministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren overveje at ændre retningsslinjerne for statens personaletællinger, således at resultaterne giver et mere realistisk billede af statens personaleforbrug, og således at selve opgørelsesmåden i forbindelse med personalelofterne ikke hæmmer udviklingen af et mere nuanceret arbejdsmarked, herunder mulighederne for deltidsbeskæftigelse?“

Medlem af folketinget Stæhr Johansen har meddelt mig, at han ønsker til justitsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren på baggrund af de fremkomne reaktioner overveje at ændre ritualen i det af ministeriet udsendte cirkulære af 18. december 1969 om indgåelse af ægteskab?“

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkomende spørgetid.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Undervisningsministeren (Helge Larsen): Herved tillader jeg mig for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om opførelse af et lægevidenskabeligt institutkompleks (Panum-instituttet) ved Københavns universitet.*

Med det foreliggende lovforslag søges tilvejebragt hjemmel til på Blegdamshospitalets grund at opføre et bygningskompleks, der skal rumme den overvejende del af de medicinsk-teoretiske institutter, der dækker den del af det lægevidenskabelige studium

ved Københavns universitet, der ligger mellem forprøven og den kliniske del.

For så vidt angår den kliniske del af studiet, vil jeg henvide til min forelæggelse den 28. november 1969 af forslaget til lov om lægevidenskabelig studenterundervisning på hospitaler under Københavns hospitalsvæsen og Københavns amts sygehushusholdning, hvor jeg i øvrigt bebudede fremsættelsen af nærværende lovforslag.

De to forslag må ses som en helhed, der skal muliggøre en mere tidssvarende undervisning for de medicinske studerende ved Københavns universitet i overensstemmelse med den i 1967 gennemførte nye studieordning. Begge lovforslag bygger på forudsætningen om optagelse af 750 medicinske studerende pr. år ved Københavns universitet.

Tanken om at placere udbygningen af de teoretiske institutter på Blegdamshospitalets grund har længe ligget fast, og der er på nuværende tidspunkt udført et omfattende programmerings- og projekteringsarbejde. Jeg skal i denne forbindelse henvide til den bemyndigelse, der ved loven af 31. maj 1968 om universiteternes udbygning blev givet til at videreføre forberedelsen af den planlagte udbygning af Københavns universitets lægevidenskabelige fakultet.

I januar 1969 fik finansudvalget en udførlig redegørelse for det indtil da udførte projekteringsarbejde og andre forberedende arbejder med henblik på det kommende byggeri. Finansudvalget gav ved tiltrædelsen af denne redegørelse tilslutning til, at de forberedende arbejder kunne videreføres under forudsætning af, at forslag om bemyndigelse til undervisningsministeren til iværksættelse af selve opførelsen af det nye institutkompleks blev fremsat som lovforslag.

Lovforslaget bygger på en af Københavns universitet udarbejdet redegørelse for udbygningen af de lægevidenskabelige institutter ved universitetet samt en af de projekterende teknikere tilvejebragt foreløbig generalplan. I universitetets redegørelse har man ud fra nærmere angivne forudsætninger opstillet et program for det ønskelige omfang af det kommende byggeri og den i denne forbindelse ønskede udvidelse af staben af medarbejdere. Universitetet har i den forbindelse sat det som et mål, at man skulle tilstræbe, at forholdet mellem